

Cap sur l'école inclusive
en Europe

Dobra praktyka

Adaptacja miejsca pracy i organizacja przestrzeni

Część modułu/ R

Kontakt: IFRASS

1. Kontekst

Przewidziany kontekst to szkoła podstawowa lub gimnazjum.

2. Cele

Niniejszy arkusz informacyjny zawiera opis rozwiązań pomocnych w przystosowaniu miejsca pracy dla ucznia o Specjalnych Potrzebach Edukacyjnych (SPE). Możliwości adaptacji uzależnione są od wielkości dostępnej przestrzeni.

3. Zalecane postępowanie

Adaptacja miejsca pracy powinna uwzględniać szereg specyficznych potrzeb ucznia, branych pod uwagę łącznie lub osobno, w tym zaburzenia sensoryczne i/lub behawioralne. Naszym celem jest stworzenie warunków, w których uczeń będzie **wyraźnie widział i słyszał, będzie go/ją słyszał i będzie zrozumiany/-a**, przebywając w bezpiecznym otoczeniu. Jesteśmy w „zwykłej” klasie.

Przykład 1: Mamy do czynienia z typową sytuacją edukacyjną. Nauczyciel korzysta z tablicy w charakterze pomocy naukowej. Należy zadbać o właściwe ułożenie ucznia ze SPE w sali lekcyjnej:

- Czy uczeń znajduje się w dobrej odległości od tablicy? Czy nie przeszkadza mu światło odbijające się na powierzchni tablicy, nieodpowiednie natężenie oświetlenia (rażące słońce lub słabe oświetlenie) lub określone barwy?
- Czy znajduje się w odpowiedniej odległości od nauczyciela?
 - o Możemy pomóc uczniom **niedosłyszącym** maksymalnie wykorzystać **słyszenie szczątkowe**. W tym celu należy unikać sadzania takich uczniów w sąsiedztwie hałaśliwych lub nadpobudliwych dzieci.
 - o W przypadku uczniów niedowidzących, skonsultuj się z ortoptystą w celu ustalenia rodzaju niesprawności. Niektóre dzieci mogą nie widzieć nauczyciela, jeśli znajduje się zbyt blisko lub naprzeciwko. Widzą go wyraźniej jeśli znajduje się w peryferyjnym polu widzenia. Należy także uwzględnić efekt podświetlania.

- Dzieciom z wadami wymowy należy zapewnić miejsce w sali lekcyjnej, z którego najłatwiej będzie je zrozumieć nauczycielowi i innym uczniom, optymalnie w sąsiedztwie tych osób, które płynnie się komunikują z dzieckiem lub nie mają trudności z jego zrozumieniem.

Przykład 2: W sali odbywają się zajęcia lub ćwiczenia praktyczne w małych grupkach.

- Zapewnij dziecku dostęp do odpowiednich sprzętów. Na przykład, ławka powinna być odpowiednio szeroka i znajdować się w odpowiedniej odległości od innych ławek (dziecko nie powinno jednak czuć się odizolowane od pozostałych dzieci); należy wziąć pod uwagę ewentualną niezdarność i nieskoordynowanie dziecka.
- Różnicuj skład grupek w bezpośrednim otoczeniu dziecka, szczególnie w przypadku ucznia z niedoborem uwagi lub zaburzeniami behawioralnymi. Grupy o niezmiennym składzie nie są wskazane.
- Dopilnuj, aby w grupie, w której znajduje się dziecko, nie było zbyt pobudzonych i niespokojnych dzieci.
- Rozważ zestawienie ławek szkolnych w klasie. W porównaniu z tradycyjnym układem, w którym uczniowie widzą jedynie swoje plecy, to ustawienie wydaje się bardziej perspektywiczne, sprzyja pracy zespołowej i ułatwia udzielenie wsparcia dziecku, które w danym momencie z czymś sobie nie radzi.

Przykład 3: Organizacja pomieszczenia do prowadzenia zindywidualizowanego programu nauczania dla dziecka ze SPE.

- Zalecany jest wybór pomieszczenia, w którym dziecko ze SPE nie skupiałoby uwagi innych dzieci. Najlepiej, jeśli jest to przestrzeń poza klasą.
- Dziecku towarzyszyć ma w tym pomieszczeniu asystent wspomagający, którego zadaniem jest pomóc uczniowi się wyciszyć i ponownie zebrać siły.
- Wydziel w pomieszczeniu miejsce, do którego dziecko może przejść ze strefy nauki. W miejscu tym powinny znaleźć się gry, książki. Wkraczając w tę przestrzeń, dorosły może wejść w rolę osoby z zewnątrz i pomóc dziecku zmobilizować się do dalszej nauki. Modalny charakter tego pomieszczenia pozwala uniknąć piętującej kary wykluczenia.
- W razie potrzeby pomieszczenie może być udostępnione kilku uczniom naraz. Grupa zabiera się do pracy pod okiem osoby dorosłej, która zachęca uczniów do dzielenia się wspólnymi doświadczeniami. Dzieci odpowiadają na pytania: „dlaczego doprowadziłem/-am się do takiego stanu”, „dlaczego się wkurzam”, mogą porozmawiać o tym w grupie ze swoimi rówieśnikami. Celem jest wywołanie efektu odbicia lustrzanego. Dorosły podpowiada częściowo odpowiedzi, dziecko wypowiada je na głos.

4. Ocena aktywności

- Monitoruj dobrostan dziecka podczas zajęć grupowych i nauki. Czy dziecko daje radę uczestniczyć w zajęciach lekcyjnych i innych formach aktywności? Czy wykazuje cechy introwertyczne? Czy czuje się komfortowo podczas interakcji z grupą, czy może najlepiej dogaduje się z wybranymi dziećmi w grupie? Czy nie ma problemów z interakcją z osobami dorosłymi w jego otoczeniu? Czy udało się ograniczyć występowanie zachowań eksplozywnych i sytuacji kryzysowych?
- Zapewnij przestrzeń umożliwiającą dziecku wyrażenie emocji na szerszym forum obejmującym inne dzieci, nauczycieli, osoby towarzyszące i, o ile to możliwe, członków rodziny. Poznaj jego odczucia na temat warunków, które staramy się mu stworzyć w szkole. Czy dziecko dobrze odnajduje się w otoczeniu, jakie próbujemy mu zorganizować?

5. Ograniczenia

Możliwe trudności wiążą się z organizacją, zasobami i czasem. Ocena wkładów może okazać się czasochłonna i wymagać interwencji specjalistów. Wyzwaniem pozostaje uwzględnienie wyjątkowych cech i potrzeb każdego dziecka.

6. Perspektywy

Organizacja przestrzeni dla dziecka ze SPE otwiera nowe możliwości w obszarze edukacyjno-pedagogicznym. Uzupełnienie stanowią działania w zakresie organizacji czasu (patrz: arkusz informacyjny).